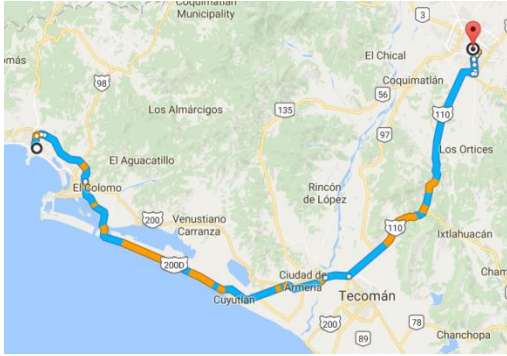

Đi Thăm Colima, Mexico.

Chúng tôi lấy xe bus từ Manzanillo đi thăm Colima, thủ phủ của tiểu bang Colima của Mễ Tây Cơ cách đó 110 cây số về phía Đông chạy xe mất khoảng 1 giờ 30 phút. Sở dĩ chúng tôi chọn Colima đi chơi là vì muốn đi xem di tích lịch sử của xứ Mễ Tây Cơ ở tiểu bang Colima này, một công trình khảo cổ khá nổi tiếng liên quan tới những di tích có từ lâu đời mang tên là “những kim tự tháp tại La Campana”.

Xe bus rời bến cảng Manzanillo lúc 8 rưỡi giờ sáng, chạy lòng vòng qua thành phố về hướng Đông Nam dọc theo bờ biển, cảnh thiên nhiên rất đẹp, suốt nửa tiếng tới Cuyutlan – Ciudad mới chạy ngược lên phía Bắc, băng qua một vùng đồi núi thấp thuộc phía Nam – phía Bắc có dãy núi nổi tiếng Sierra Madre – tuy nhiên nơi cao nhất của tiểu bang Colima có núi lửa Colima Volcano (mới tháng 12-2016 trước đây đã phun lửa bốn ngày liền) thuộc trực mang tên Neo-Volcanic nằm giữa hai tiểu bang Jalisco và Colima và cao tới 3820 mét. Xe chạy qua vùng thung lũng với những trại trồng các loại trái cây như đu đủ, xoài, dứa và khi lên cao là những khu rừng thông, sồi, linh sam và càng lên cao khí hậu càng nóng bức hơn.

Colima là một thành phố trầm lặng, đồng thời là một thủ phủ của một tiểu bang, mang cùng tên Colima, của xứ Mễ Tây Cơ, nằm bên bờ biển Thái Bình Dương. Colima nằm giữa thung lũng hai bên là hai ngọn núi lửa, một ngọn vẫn còn hoạt động là núi mang tên Volcan de Fuego còn ngọn kia đang yên ngủ dưới lớp tuyết phủ dày đặc nơi đỉnh đầu là núi mang tên Volcan Nevado de Colima. Thành phố Colima có trồng hàng hàng lớp lớp những cây dứa và chuối nên được đặt tên là “Thành phố mang bóng dứa” (city of Palms). Ngồi trên xe bus chạy trên xa lộ qua hàng chục cây số chỉ thấy dứa là dứa hai bên, ôi sao nhớ miền Tây xứ mình đến thế. Có điều khác ở quê nhà là ở chỗ dứa bên Mễ mọc ở vùng sa mạc, đất đá hoang vu gần nơi núi non hiểm trở, không mọc bên bờ sông hay cạnh những con lạch, không bên những đồng ruộng, nhà cửa làng mạc, dân cư... Dứa bên Mễ Tây Cơ trồng theo lối kỹ nghệ (đòn điền) để sản xuất dầu dứa và các sản phẩm biến chế từ dầu dứa.

Colima có khí hậu tương đối dễ chịu quanh năm (nói thế là đối với dân địa phương thôi, tức là không có mùa lạnh, tuy mùa nóng cũng nóng tới 30 độ C hay hơn – Hôm chúng tôi ở Colima cũng nóng không thua gì ở Saigon, buổi trưa phải tìm bóng mát mà trú ẩn, chịu không nổi ánh nắng mặt trời!) Dân chúng ở Colima hiền lành, nhân hậu, không cướp giật, buôn bán lịch sự không ép mình mua hàng hóa họ mời bán, không dành giật nhau bán hàng như tại nhiều nơi có đông du khách lai vãng khác.

Xe chạy thêm chừng một tiếng nữa thì tới một thành phố yên tĩnh, thấy nhỏ bé tầm thường có vẻ cổ xưa. Thảo nào trên giấy tờ quảng cáo người ta viết “Colonial Colima” có nghĩa là thành phố có từ thời thuộc địa. Nhìn quang cảnh xung quanh tôi chợt hình dung ra những thành phố bên xứ mình như Hà Nội, Hải Phòng, Saigon... xưa kia. Đường phố nhỏ bé vắng vẻ, ít xe, ít người đi qua lại, trời nóng tóe lửa, nhà cửa toàn một màu trắng, cây cối cao vút, cành lá xanh tươi, dân thì ăn mặc nhẹ nhàng phong phanh, đúng là quang cảnh của một xứ nhiệt đới, sao mà giống quê tôi đến thế!

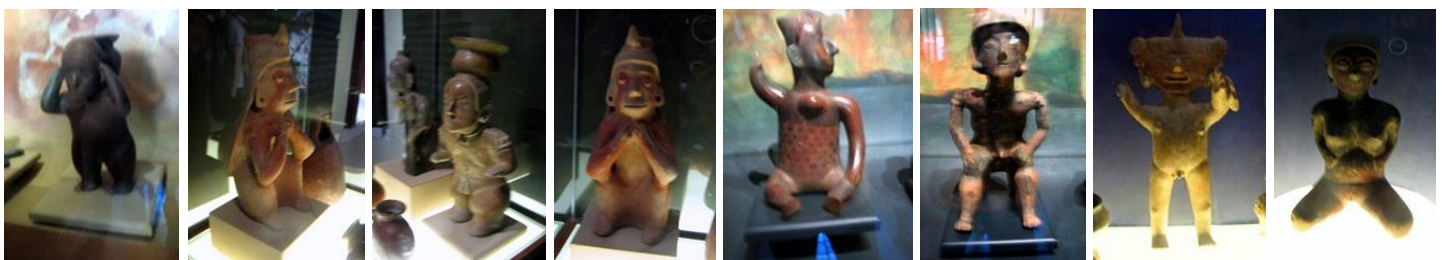

Xe ngừng ngay tại khu công viên chính, một công trường hình vuông, nằm giữa bốn khu phố, mang tên là Colima's Jardín Libertad mà đối với du khách còn gọi là Colima main plaza. Đây cũng là trung tâm thành phố Colima, từ nơi đây phát xuất những đường xe bus đi các nơi khác. Bốn phía công trường Jardín Libertad là Portal Medellin bao gồm một hàng vòm nơi công trường phía Bắc, Portal Morelos nơi công trường phía Nam. Về phía Đông công trường có Thánh Đường của Thành Phố và bên cạnh là Tòa Đô Chính (Palacio del Gobierno – Dinh Toàn Quyền). Ngay giữa Công viên có một nhà vọng lâu bát giác sơn trắng mái vòng cung đen trong đó có ghế dài để ngồi chơi. Quanh vườn có trồng cây bóng mát, hoa lá xum xoe, có đường đi bộ, vườn hoa đẹp, cũng có ghế cho khách vắng ngồi nghỉ chân.

Người dẫn đường xuống xe rồi tất cả mọi người xuống theo, ông ta đưa chúng tôi đến giữa công viên, tụ họp chúng tôi lại rồi bắt đầu giải thích về lý lịch của thành phố Colima, một thành phố trong những thành phố cổ xưa nhất của xứ Mexico, có từ thời Tây Ban Nha bắt đầu xâm chiếm đất nước này: Quân thực dân Tây Ban Nha xâm chiếm Colima vào ngày 15 tháng 5 năm 1523 và đóng quân tại một nơi có tên là Caxitlán, một vùng gần Tecomán bây giờ. Thuộc địa này do Gonzalo de Sandoval chiếm cứ, tên này dưới quyền chỉ huy của Tướng Hernán Cortés là vị tư lệnh cầm quyền vùng miền Trung Mexico mới chiếm đóng. Để tìm hiểu thêm về chi tiết lịch sử từ thời tiền Tây ban Nha (Pre-Hispanic) cho tới thời hậu cách mạng chúng tôi đi vào xem Museo Regional de Historia de Colima (Viện Bảo Tàng Lịch Sử trong Vùng tại Colima) là nơi trình bày những chứng tích lịch sử của địa phương. Viện bảo tàng này nằm ngay một căn nhà của tư nhân xây từ năm 1848, sau nay trở thành một khách sạn và đến năm 1988 nó được khánh thành như một bảo tàng viện - tại số 1 Portal Morelos, Downtown Colima, ngay trước công viên nơi chúng tôi vừa tụ tập. Vào coi nơi đây phải mua vé tốn có 34 pesos tương đương với khoảng 1 đô la rưỡi - người già, học sinh sinh viên, giáo chức miễn phí - Chủ nhật khỏi mua vé, Muốn quay phim phải trả lệ phí là 30 pesos. chụp ảnh thì khỏi trả tiền.

Một số trong những vật triển lãm ở tầng dưới đất gây chú tâm nhất cho người vào coi là một cuộc trình bày toàn diện lại một nấm mồ Tyre (Tyre Tomb) mô phỏng hệ thống chôn cất thời Tiền Tây Ban Nha, một tục lệ bả xứ thường được áp dụng thời đó – Tyre Tomb còn được gọi là shaft tomb tức là mộ chôn có nhiều tầng, mỗi tầng có một hay nhiều phòng, mỗi phòng chôn một hay nhiều người thuộc cùng giòng họ hay gia đình. Trong những phòng chôn người có chôn theo nhiều đồ vật của những người đã chết cùng những con chó Mễ Tây Cơ không có lông (mexican hairless dogs – Xolos), những con chó này được tin là sẽ dẫn đường cho người quá vãng sang bên kia thế giới.

Ở tầng trên của Viện bảo Tàng có triển lãm những tài liệu và đồ vật liên quan tới lịch sử của tiểu bang Colima kể từ thời Xâm Chiếm đất tới thời Cách Mạng Mễ tây Cơ. Viện Bảo tàng được chia ra nhiều phòng theo chủ đề như Mesoamerica và West, Volcano và Material Culture (Văn Hóa Vật Chất), Ritual of Death (lễ nghi chôn cất), Fantastic Zoology (Động vật quái dị), Self-Representation and Identity (Tự Nhận diện và Căn Cước) , The Past as Root (Quá Khứ là Nguồn Gốc)... Các phòng triển lãm lịch sử cũng được chia ra theo đề tài : trái át, Biển cả, Trời, Lụa, Sắt, Chăn Mền.

Cảm giác của riêng tôi nói chung khi vào xem viện bảo tàng này là vừa rợn tóc gáy vừa thấy ngán ngán – ghê ghê. Những đồ được trưng bày thật lạ lùng khó hiểu, chúng toàn là những vật bằng sành-xứ đào lên từ dưới những nấm mồ chôn những người đã chết cách đây hàng ngàn năm trước, những vật này biểu tượng những con người dị dạng, bệnh hoạn, bất thường hay những người đàn bà sanh đẻ, hoặc đau ốm, những con vật như chó mèo dị dạng v..v... Tôi nhìn qua rồi không muốn xem và cũng không muốn nhớ. Hình như người dẫn đường giải thích là những vật đó được chôn theo người chết để nói lên những nỗi khổ đau của con người lúc còn sống, khi chết đi là mang theo, không còn để lại cho người còn sống nữa? Xem Viện Bảo Tàng này rõ ràng là thấy nó phản ánh một triết lý sống nào đó về con người trước thiên nhiên bao la, triết lý về cuộc sống và cái chết, về hiện tại và quá khứ, vân... vân... ???

Ở Museo Regional de Historia de Colima ra, chúng tôi được hướng dẫn đi qua bên kia đường vào xem Dinh Thự của Viên Toàn Quyền Tiểu Bang Colima (Palacio de Gobierno – Palace of the Governor) nổi bật là tòa đô chính của thành phố, tòa nhà này được xây cất năm 1894 và xong năm 1904 theo lối kiến trúc tân cổ điển (neoclassical).

Hướng dẫn viên đưa chúng tôi đi vào bên trong một sân rộng xem tòa nhà sau đó chúng tôi tới coi chiếc cầu thang đưa lên lầu hai tòa nhà, nơi đây có những bức họa vẽ trên tường (murals) của Jorge Chavez Carillo, một họa sĩ nổi tiếng trong vùng, kể lại những mẫu chuyện về những anh hùng cách mạng giải phóng dân tộc và những nhân vật bản xứ danh tiếng trong dân gian Mễ Tây Cơ.

Được biết sau khi đánh thắng bọn Aztecs - bộ lạc sống tại miền Trung Mexico - và bọn Purépecha, quân lính Tây Ban Nha tiến vào Colima. Cuộc tiến quân đầu tiên dưới sự chỉ huy của Juan Rodríguez de Villafuerte in 1522 đã thất bại vì sự chống cự mãnh liệt của những bộ lạc thổ dân trong thung lũng Tecomán. Hernán Cortés gửi Gonzalo de Sandoval tới để đánh bại bọn Tecos, và Sandoval đã hoàn thành nhiệm vụ được giao phó, ông đã thiết lập được thuộc địa đầu tiên của Tây Ban Nha tại Thung Lũng Colima và đặt tên cho thuộc địa này là Caxitlán vào năm 1523. Đây là thuộc địa xưa hàng thừa ba của Xứ Tây Ban Nha tại Mexico và cũng là vùng cai trị lớn thứ hai của Tây Ban Nha nơi vùng phía Tây Mễ Tây Cơ còn được gọi là Tân Tây Ban Nha (New Spain). Đến năm 1527, Francisco Cortés de San Buenaventura di chuyển thuộc địa Tây Ban Nha tới vùng ngày nay là thành phố Colima. Sau khi chiếm được vùng Colima, số thổ dân chết dần chết mòn, đang từ con số 150 ngàn người vào năm 1523, giảm xuống 15 ngàn năm 1554. Đến thế kỷ thứ 17 số thổ dân có tăng lên được chút ít. Tuy nhiên vì thiếu nhân công nên chính quyền Tây ban Nha sau đó cho nhập cảng những nô lệ da đen từ Phi châu vào Mexico và đồng thời những thổ dân ở những nước lân bang cũng được phép nhập cư vào.

Thăm thú dinh thự của ngài toàn quyền chỉ mất chừng 45 phút, sau đó chúng tôi được để cho tự do rảnh rỗi ai muốn làm gì thì làm trong một thời gian 30 phút đi xem phố phường, mua quà kỷ niệm hay vào xem thánh đường của thành phố nằm ngay bên cạnh đó. Chúng tôi được thông báo sẽ tập hợp lại sau đó tại chỗ xe bus đậu để đi ra ngoại ô Colima xem kim tự tháp Campana.

Trong khi một số người đi lang thang xem phố phường, chúng tôi đi vào xem Thánh đường Colima có tên là Catedral Basilica Menor, - cũng được coi là một trong những thắng cảnh du lịch của thành phố cổ xưa này.

Ngôi nhà thờ này được xây cất lần đầu tiên năm 1527 nhưng đã được xây đi xây lại nhiều lần, lần sau chót là vào năm 1941. Đó là một tòa nhà hai tầng xây cất theo trường phái kiến trúc tân cổ điển của Pháp do Lucio Ube vẽ kiểu và xây cất. Tòa nhà được xây từ năm 1894 và hoàn tất xong vào năm 1904. Mặt tiền chứa một tháp chuông, chuông đồng này giống in hệt cái chuông Đức Cha Miguel Hidalgo y Costilla – là cha đã từng phục vụ tại Thánh đường Colima - đã rung tại Nhà Thờ Dolores Hidalgo là nhà thờ nổi tiếng trong lịch sử giải phóng Mexico vì sáng sớm ngày 16 tháng 9 năm 1810 Cha Miguel đã đánh chuông nhà thờ rồi đứng lên đọc lời tuyên bố giành Độc Lập cho Nước Mexico ngay tại thềm trước nhà thờ Nuestra Señora de los Dolores. Ngoài cái chuông nói trên, Thánh đường Colima còn nổi tiếng vì có một chiếc đồng hồ lớn mang từ Đức Quốc về.

Thánh đường có một sân trong bao quanh với những mái vòm cung khá đẹp. Bên trong nhà thờ, có một cầu thang trên tường là tranh sơn (mural) do họa sĩ địa phương Jorge Chávez Carrillo thực hiện vào năm 1953. Mái trần vòm cung có những cửa kính hình trái xoan giúp cho ánh sáng soi chiếu vào bên trong nhà thờ. Thánh Đường Colima có lối trang trí đơn giản trang nhã, không như những thánh đường nơi khác.

Tới giờ hẹn, mọi người lại tụ họp bên hông Công trường Jardín Libertad nơi chiếc xe bus đang chờ đón chúng tôi để đưa tới coi The Ruins at La Campana (khu Di Tích Cổ La Campana). Xe chạy chừng 15 phút qua đường phố Colima thì quẹo vào một con đường hẻm đất đỏ chừng vài trăm thước rồi tới một khu đất rộng có hàng rào xung quanh. Từ xe bus chúng tôi thấy những ngọn đồi thấp, cỏ xanh, vắng hoe chẳng có du khách nào lai vãng – sau này mới thấy có một đám du khách ba tàu đến từ trước đang leo trèo tuốt trên đỉnh đồi xa xa - trên đó có những vùng đất nhô lên xung quang có xếp những tảng đá lớn thành hình những kim tự tháp thấp lùn hay cao chừng hai ba mét, so với những kim tự tháp bên Ai Cập có đầu nhọn thì trông không ra cái gì hết. Tôi thoát nhìn cảnh này mà thấy mất hứng, trước đó tôi đã cứ đinh ninh đó là những kim tự tháp cao vút to lớn mà mình vẫn hình dung trong đầu, vì tôi đã từng được thấy kim tự tháp bên Ai Cập và Kim tự Tháp của dân tộc Inca tại Chichén Itzá gần Cancun.

Tuy nhiên khu vực khảo cổ La Campana cách Colima 5 cây số về hướng Bắc là một thắng cảnh lôi cuốn nhiều du khách, nó nằm tại Villa de Álvarez giữa TEC de Colima và khu thương mại “La Comercial”. Khu khảo cổ này là khu vực duy nhất có ngôi mộ Tiro cho công chúng vào coi tại Colima. Trong ngôi mộ này, du khách có thể thấy những hình tượng đất nặn bằng tay như những hình chó con con và những dụng cụ dùng xưa kia làm bằng bùn và phún thạch (obsidian). Khu vực Campana chứa những công trình kiến trúc trông tựa như những tháp thấp gồm những bậc đá có từ thời 1500 năm trước TCGS. Những tháp này đã bị đào lên và dựng lại cùng với một ngôi mộ ngổ và một sân banh (ball court) Chúng được cất theo hướng Bắc nhìn về ngọn núi

lửa Volcán de Fuego, ngọn núi này tạo thành một bóng đen lớn vào những ngày có ánh sáng mặt trời làm cho thắng cảnh càng thêm hùng vĩ hơn.

Kể từ năm 1917, La Campana đã được kể vào số những di tích lịch sử của quốc gia Mễ Tây Cơ chính vì Colima là trung tâm dân cư lớn nhất nước thời tiền Tây Ban Nha (prehispanic) ở vùng phía Tây Mễ Tây Cơ. Công trình nghiên cứu khảo cổ tại nơi đây cho thấy có nhiều chi tiết liên quan tới thời kỳ cổ điển của nền văn hoá Teotihuacan. Nhiều vết tích còn lại gồm đồ gốm có từ 1500 năm TTC đã được khám phá tại nơi đây. Người ta tìm thấy những hầm mộ thẳng đứng (shaft tomb) nhiều tầng, mỗi tầng chứa một hay nhiều phòng chôn từng người trong cùng một gia đình hay giòng tộc. Những mộ này chứa những đồ cúng, lễ bái tường làm bằng sành sứ (ceramics). Trong khu La Campana có những cống cho nước mưa chảy đi, có đường đi lại, có những phòng họp và những khu vực lễ bái. Quân lính Tây Ban Nha tìm thấy nơi đây vào năm 1524 và gọi tên là Almoloya có nghĩa là “Chỗ nằm giữa hai con sông.”

Khu vực di tích này khá lớn bao gồm 134 hecta trải dài giữa con sông Colima và con lạch Pereira, tuy nhiên cho tới nay người ta mới chỉ thăm dò được có 1% của khu vực mà thôi. Phần lớn những di vật tìm được mà đa số là đồ sành sứ đã bị ăn trộm mất, tuy nhiên chúng cũng giúp cho người ta tìm hiểu được nền văn hóa dân tộc của những giống người đã sinh sống tại vùng đất này xưa kia. Nhiều ngôi mộ tìm ra đã giúp người ta có được thêm dữ liệu về tục lệ và những phong tục cổ truyền thời xưa về chôn cất người chết. Xương cốt cũng được tìm thấy nhưng thường thiếu tay chân và xương sườn. Những di tích tìm được ở La Campana chứng minh rằng nền văn hóa Tây Phương của Mễ Tây Cơ có từ 900 TTC

La Campana được mở cửa cho công chúng vào xem năm 1995. Du Khách vào xem phải mua vé giá M \$42 US \$2:00 - giờ mở cửa: 9am-6pm Thứ ba -Chủ Nhật. Liên lạc ĐT: 312-313-49-46 Địa Chỉ: Av Tecnológico Colima, Mexico. Nếu đi từ downtown Colima bằng xe bus thì đi xe số 7 hoặc xe số 22. Còn nếu dùng taxi thì tốn khoảng 45 pesos tức khoảng 2 đôla. Vì phải leo trèo nên bạn nhớ phải ăn bộn gọn gàng đi giày đế cao su.

Sau khi thăm viếng La Campana, chúng tôi lên xe bus trở về trung tâm Colima để ăn bữa cơm trưa tại nhà hàng lớn của thành phố mang tên El Charco de la Higuera. Trong khi ăn những tay bán hàng rong đến từng bàn mời mua các loại đồ chơi, vòng đeo tay, vòng cổ, khăn, nón, các tượng đá... nhưng ai thích thì mua, không bị ép, người bán không nài nỉ, hay tỏ vẻ gì hết nếu khách không mua. Thức ăn Mễ không hợp khẩu vị của chúng tôi, tôi chỉ ăn thử mỗi món một tí, uống tí bia và ngồi nghỉ ngơi. Trời nóng bức, nhà hàng không có máy lạnh, chỉ có quạt máy trên trần nhà quay lơ ì òa, sao thấy giống ngày xưa ở Chợ Lớn quá!

Ăn xong ra phố đi lòng vòng cho qua thời giờ, còn cả tiếng nữa mới tới lúc xe bus trở lại đón chúng tôi đi trở về Manzanillo. Chúng tôi đi loanh quanh vào mấy cửa hàng bán tạp hóa xem, bên kia đường có một nhà thờ lớn khác, tôi tính vào coi nhưng nhà thờ không mở cửa, có mấy tòa nhà khá đẹp, bên chụp vài tấm hình chơi làm kỷ niệm. Đi chán lại trở về khu công viên, đứng nghe người nghệ sĩ nghèo kéo đàn vĩ cầm cho tâm trí bớt căng thẳng. Trời nóng tới độ khó thở, bóng mát bị mọi người chiếm hết chơn. Tôi đưa mắt ngắm cảnh sinh hoạt xung quanh: gần đó có những xe bán trái cây tươi như dưa hấu - đu đủ - thơm gọt sẵn ướp nước đá bán giống như ở bên xứ mình, có xe bán nước dừa trái ướp lạnh, nếu thích nước dừa xiêm mình có thể uống để nhớ tới Bến Tre xa xôi thơ mộng ngày nào. Có mấy bà bán bánh sữa tựa như bánh bông lan ở Việt Nam, có quán ăn bên vệ đường bán những món ăn Mễ bàn ghế bày đặt ngay trên vỉa hè, dân chúng ngồi đó ăn xì xụp giống như quán phở hay hủ tiếu bên ta. Trời nóng nực, quang cảnh xung quanh - cây cối vùng nhiệt đới, nhà

cửa sơn trắng, tôi thấy rộng rãi trong lòng, nhớ nhà, nhớ tới những ngày còn ở miền Bắc khi còn nhỏ đi học vào mùa hè có tiếng ve sầu kêu, cái thời còn thuộc địa Pháp ở xứ mình, sao thấy như mới hôm qua.

Chờ mãi mới tới giờ đi về; khi thấy đám bạn đồng hành bu lại nơi góc đường tôi biết xe bus sắp tới. Quả nhiên chỉ một hai phút sau là tất cả chúng tôi lục đục lên xe để trở về Manzanillo. Hết cuộc hành trình đi thăm Colima.